

**USAB Metrics 2018:
Насіння, ЗЗР та Добрива
DEMO**

Асоціація «Український клуб аграрного бізнесу» (УКАБ) - це об'єднання передових агропромислових компаній України. У 2018 році авторитет та важливу роль УКАБ в аграрній галузі країни знайшли своє підтвердження в приєднанні ряду агрокомпаній, а також постачальників сільгоспресурсів, націлених на подальший розвиток вітчизняного агропромислового комплексу.

Діяльність УКАБ сприяє ефективному веденню бізнесу в АПК України і охоплює практично всі його процеси, починаючи від пошуку кадрів і залучення інвестицій та закінчуючи глобальними завданнями підвищення ефективності роботи аграрних компаній і розробкою пропозицій з удосконалення аграрної політики.

Членство в Асоціації «Український клуб аграрного бізнесу» дає компаніям незаперечні переваги: від необхідного набору інформації та знань до підтримки у вирішенні багатьох прикладних питань.

У 2018 році УКАБ впевнено утримує статус Асоціації № 1 в агропромисловому секторі України, об'єднуючи понад 100 знакових представників галузі.

На додаток до таких напрямків роботи, як пошук кадрів, проведення заходів і досліджень, активна взаємодія із засобами масової інформації, УКАБ значно посилив активність щодо інформування членів асоціації про процес підготовки та затвердження законодавчих і нормативно-правових актів, а також щодо підвищення кваліфікації персоналу агрокомпаній.

Відповідальний за проект:

Олександр Калюжний – аналітик, УКАБ

ЗМІСТ

Вступ.....	2
1. Насіння.....	4
Пшениця	4
2. Засоби Захисту Рослин.....	12
Пшениця	12

Вступ

Мета **UCAB Metrics** - оцінка структури споживання та трендів у попиті на насіння, ЗЗР та добрива. Дане дослідження пропонує відповіді в тому числі на запитання: Як змінюватимуться посівні площі під основними культурами? Які типи насіння/ЗЗР переважають у розрізі культур? Які фактори впливають на вибір аграріїв? Застосування яких видів ЗЗР збільшуватиметься в найближчому майбутньому? Які основні причини вибору постачальників? Та інші.

Дане дослідження базується на вибірці до якої увійшли **112 аграрних підприємств** України. Вибірка була сформована випадковим методом та фактично складається з двох частин:

- 3 відповідей отриманих через телефонне опитування (66);
- 3 відповідей отриманих через персональне опитування респондентів на AgroExpo 2018 у Києві (46).

Опитування проводилось у лютому 2018-го року.

Найнижчий рівень агрегації, який дозволяє дана вибірка – це проведення аналізу на рівні кліматичних зон:

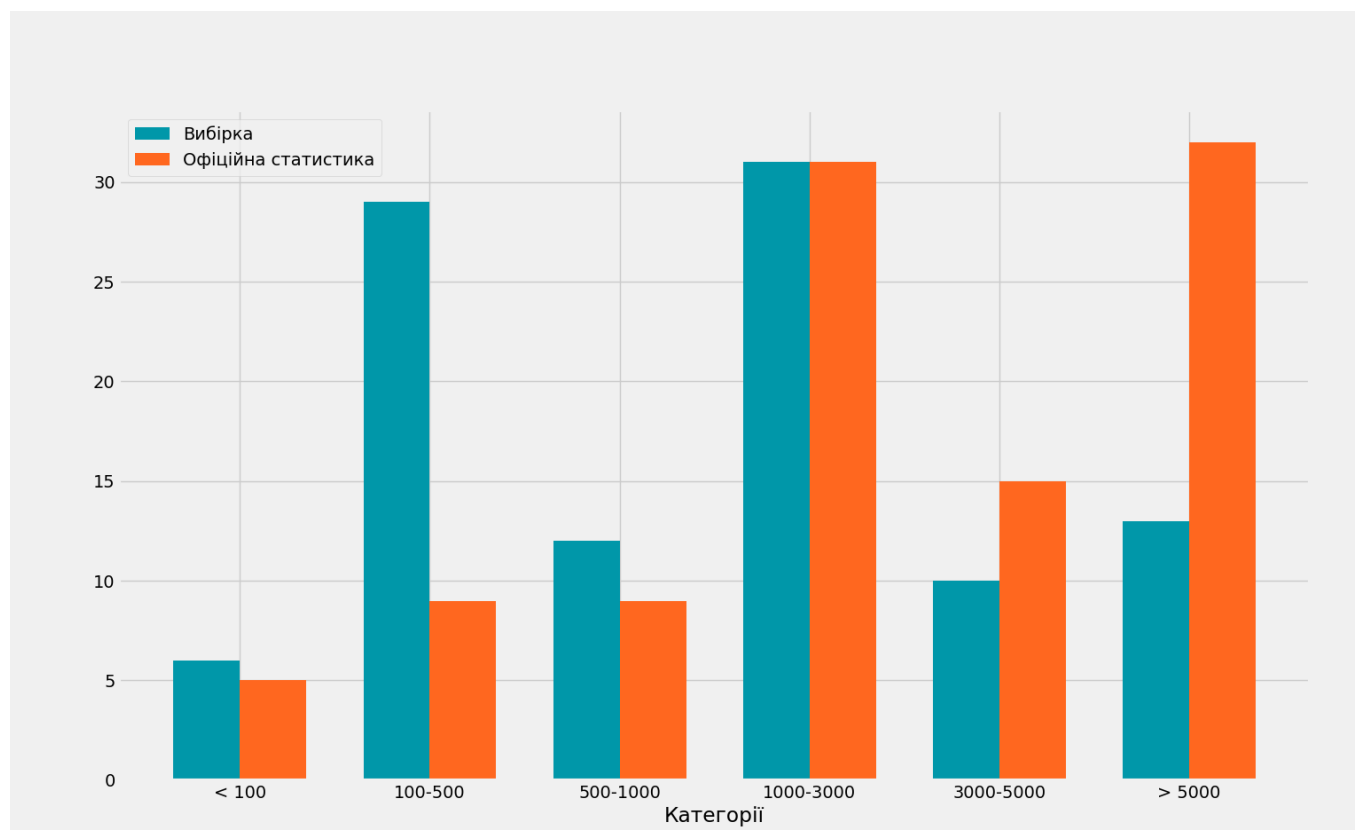
- Західна кліматична зона (54%);
- Центральна кліматична зона (30%);
- Південно-східна кліматична зона (16%);

Групування областей України у зазначені кліматичні зони базується на різниці у середній річній кількості опадів, а також середній річній температурі:

від **більш вологого та менш теплого** Заходу до **менш вологого та більш теплого** Північного Сходу.



Графік 1.1 Розподіл респондентів за категоріями, у порівнянні до офіційної статистики за 2016 рік



Як видно з Графіку 1.1, дійсна структура розподілу підприємств за категоріями (земельний банк, га) знайшла своє відображення у вибірці, за винятком двох відхилень між здійсненою вибіркою та офіційними даними¹ за 2016 рік, а саме у категоріях “100-500” та “> 5000”. Ця похибка виникла через урахування відповідей зібраних шляхом анкетування учасників AgroExpo2018. На виставці були присутні здебільшого представники малих аграрних підприємств. Це робить твердження щодо порівняння цих двох груп з іншими категоріями недоречними, у той же час **не позбавляє** можливості аналізу категорій окремо.

¹ За даними Державної служби статистики України

1. Насіння

Пшениця

Серед опитаних аграрних виробників лише 8% не вирощували пшеницю в минулому сезоні. За кліматичними зонами не вирощували пшеницю:

- у Центральній кліматичній зоні - 11.6%;
- у Західній кліматичній зоні – 11.1%;
- у Південно-східній кліматичній зоні – фактично 0%.

Таблиця знизу відображає відсоток підприємств, що припинили, почали, зменшили, збільшили посіви пшениці у поточному сезоні, порівняно з минулим.

Таблиця 1.1 Рішення щодо посівів пшениці по кліматичним зонам, у поточному сезоні, порівняно з минулим

	Центральна кліматична зона	Західна кліматична зона	Південно-східна кліматична зона
Почали	0%	5,5%	0%
Припинили	1,6%	0%	0%
Збільшили	20,7%	37,5%	23,5%
Зменшили	15%	0%	26,4%
Без змін	62,7%	57%	50,1%

Пшениця виступає справді «базовою» сільськогосподарською культурою в Україні та присутня у сівозміні в 9 з 10 сільськогосподарських підприємств України. Не дивлячись на те – як видно з Таблиці 1 – що сезонне зменшення/збільшення посівів може сягати більш ніж чверті від попереднього значення, *фактично* жодне підприємство не відмовляється від вирощування пшениці. Відповідно до результатів дослідження, у Західній кліматичній зоні можна очікувати відчутне збільшення посівів під пшеницею та, відповідно, попиту на насіння даної культури.

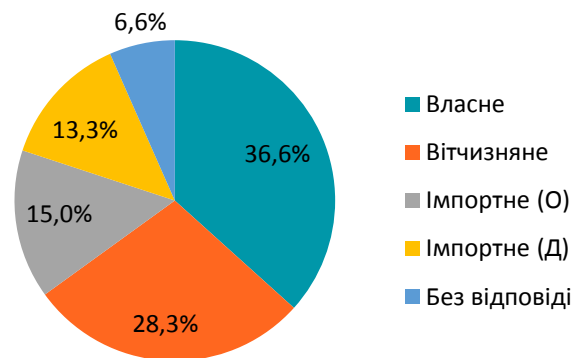
Таблиця 1.2 Рішення щодо посівів пшениці за розміром земельного банку (га), з минулого на актуальний сезон

	Менше 100	100 - 500	500 - 1000	1000 – 3000	3000 – 5000	Більше 5000
Почали	0%	3,4%	0%	0%	0%	0%
Припинили	0%	3,4%	0%	0%	0%	0%
Збільшили	0%	24,1%	25%	31,4%	36,3%	21,4%
Зменшили	14,2%	17,2%	16,6%	14,2%	9%	21,4%
Без змін	85,8%	51,9%	58,9%	54,4%	54,7%	57,2%
Дельта	- 14,2%	+ 6,9%	+ 8,9%	+ 17,2%	+ 27,3%	0 %

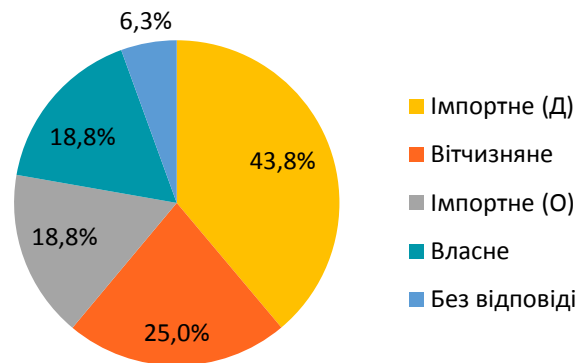
Якщо дивитися на окремі категорії сільськогосподарських підприємств за кількістю землі в обробітку, то певну **негативну** тенденцію у вирощуванні пшениці можна очікувати у дуже малих господарства – таких, що обробляють **не більше 100 га**. У той же час **позитивний** тренд можна очікувати у всіх інших категоріях підприємств, окрім найбільших – у даному сегменті підприємств загальна площа під посівами пшениці, ймовірно, значно не зміниться. У той же час, найбільше зростання – у відносних цифрах – покажуть сільськогосподарські підприємства, що обробляють від 1000 га до 5000 га.

Наступні **Діаграми** (1.1 – 1.3) ілюструють **розподіл за типами насіння пшениці**, яким віддають перевагу підприємства за кліматичними зонами.

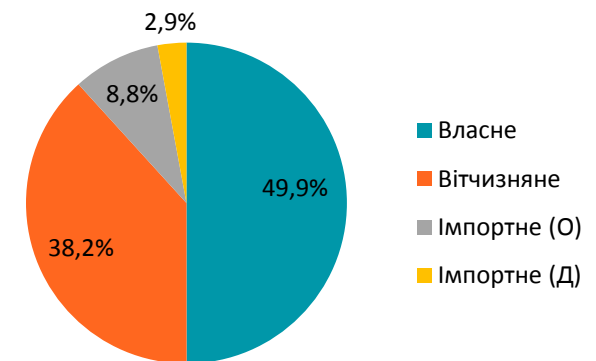
Центральна кліматична зона, %



Західна кліматична зона, %



Південно-східна кліматична зона, %



Як ми бачимо, різниця між кліматичними зонами доволі значна. Так у Центральній та Південно-східній кліматичних зонах України в першу чергу переважає **власне насіння пшениці**, потім насіння вітчизняного виробництва і на останніх позиціях імпортне (оригінальне та дороблене в Центрі займає приблизно однакові позиції)².

У той же час у західних областях України, аграрні підприємства закупаючи насіння пшениці в першу чергу віддають перевагу **імпортному насінню**, що було дороблено в Україні. На другій позиції вітчизняне, на третій – імпортне (оригінальне). А ось власне насіння знаходиться на останньому місці.

Структура розподілу типів насіння пшениці у Південно-західній кліматичній зоні повністю збігається зі структурою у Центрі, хоча конкретні частки різних типів, як видно з діаграм, відрізняються.

² На діаграмах «Імпортне (О)» та «Імпортне (Д)» означають імпортне оригінальне, та імпортне дороблене в Україні насіння відповідно.

Таблиця 1.3 Типи насіння пшениці, що переважають, за категоріями підприємств

	Менше 100	100 - 500	500 - 1000	1000 – 3000	3000 – 5000	Більше 5000
Власне	14,2%	12,5%	15,3%	62,8%	36,3%	64,2%
Вітчизняне	14,2%	43,7%	46,1%	22,8%	27,2%	14,2%
Імпортне (О)	14,2%	6,2%	7,6%	11,4%	18,1%	21,4%
Імпортне (Д)	42,8%	28,1%	23%	2,8%	18,1%	-
Без відповіді	14,2%	9,3%	7,6%	-	-	-

«Переважаючий» тип насіння – той тип насіння, частка якого є найбільшою.

Згідно результатів нашого дослідження, найменше **власного** насіння використовують малі та середні сільськогосподарські підприємства. У підприємствах що обробляють від 1000 га частка власного насіння пшениці значно більша.

Зворотня ситуація спостерігається щодо **вітчизняного** насіння пшениці: майже у половині підприємств з земельним банком до 1000 га цей тип насіння переважає. Тоді як, серед великих сільськогосподарських підприємств частка вітчизняного насіння різко зменшується.

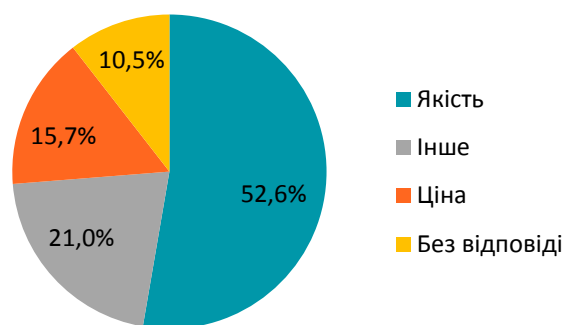
Частка **імпортного оригінального** насіння пшениці у всіх категоріях підприємств є відносно невеликою, досягаючи найвищого значення у найбільших аграрних підприємствах.

А ось частка **імпортного доробленого** насіння пшениці, цілком очікувано через нижчу ринкову ціну, є вищою серед малих та середніх підприємств.

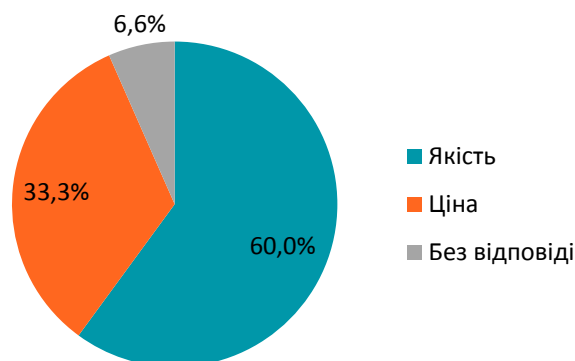
Наступне питання стосувалося **найважливішого фактору** при виборі типу насіння пшениці. (Це питання було поставлено тим респондентам, які вказали у запитанні «Переважає тип насіння» варіант відповіді інший, крім «Власне»).

Діаграми (1.4 – 1.6) ілюструють **фактори вибору типу насіння пшениці за кліматичними зонами**.

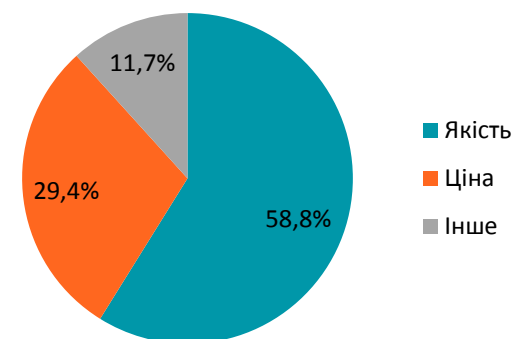
Центральна кліматична зона, %



Західна кліматична зона, %



Південно-східна кліматична зона, %



Як видно, абсолютно переважає варіант відповіді **«Якість»** у всіх регіонах України. Під час анкетування «Якість» пояснювалась в першу чергу як «Врожайність». На Заході та Південному Сході на другому місці **«Ціна»**, а ось у Центрі другу позицію займає варіант **«Інше»**. На уточнююче запитання, що саме мається на увазі під «Іншим», найчастіше називали «Співвідношення ціна/якість» та «Підходить до українських кліматичних умов».

Таблиця знизу демонструє більш детальну інформацію та крім географічного розподілу зазначає найбільш значимий фактор вибору в залежності від того, який тип насіння є переважаючим.

Таблиця 1.4 Визначальний фактор вибору в залежності від кліматичної зони та переважаючого типу насіння

	Центральна кліматична зона	Західна кліматична зона	Південно-східна кліматична зона
Вітчизняне	Якість (58,8%)	Якість (75%)	Якість (61,5%)
Імпортне (Δ)	Якість (62,5%)	Якість (57,1%)	Якість (100%)
Імпортне (O)	Якість (55,5%)	Якість (66%)	Ціна (66,6%)

Перше що спадає в очі з таблиці, це неочікувана гомогенність у відповідях. Найчисельнішою відповіддю виявилась «Якість», незалежно від того, якому типу насіння респонденти віддають перевагу. Причина цього може полягати у «силі звички» українських аграріїв - небажанні експериментувати з новими типами насіння.

Таблиця 1.5 Визначальний фактор вибору насіння пшениці в залежності від категорії підприємства

	Менше 100	100 - 500	500 - 1000	1000 – 3000	3000 – 5000	Більше 5000
Ціна	14,2%	25%	15,3%	11,4%	18,1%	-
Якість	57,1%	40,6%	46,15%	25,7%	36,3%	35,7%
Інше	-	12,5%	23%	8,5%	9%	-
Без відповіді	28,5%	21,8%	15,3%	54,2%	36,3%	64,2%

У розрізі за категоріями підприємств фактор вибору «Якість» також виявився тим, який респонденти називали найчастіше.

Останнє питання у блоці «Насіння» стосувалося кількості марок насіння, що використовуються. (Якщо тип насіння, що переважає не був зазначений як «Власне»). Наступна таблиця містить статистичні характеристики відповідей з розподілом за кліматичними зонами.

Таблиця 1.6 Кількість брендів насіння пшениці по кліматичним зонам, статистичні характеристики

	Центральна кліматична зона	Західна кліматична зона	Південно-східна кліматична зона
Середнє значення	2,35	2,61	3,05
Стандартне відхилення	1,25	2,56	1,24
Мінімальне значення	1	1	1
25% квантиль	1	2	2
50% квантиль	2	2	3
75% квантиль	3	3	4
Максимальне значення	5	10	6

В середньому, найбільшу кількість брендів насіння пшениці одночасно застосовують у Південно-східній кліматичній зоні. Половина сільськогосподарських підприємств у цій кліматичній зоні використовує **не більше** трьох видів насіння пшениці одночасно. У той час як в інших кліматичних зонах України 50% сільськогосподарських підприємств застосовують **не більше** 2 брендів насіння пшениці одночасно. Стандартне відхилення є значним, та перевищує 1 бренд насіння. Найвище значення цього показника є у Західній кліматичній зоні, але, ймовірно, є завищеним через високе максимальне значення.

Стандартне відхилення відображає середнє відхилення значень у вибірці від Середнього значення. У той час квантиль представляє собою певну межу, відділяючи одну частку вибірки від решти.

2. Засоби Захисту Рослин

Пшениця

Таблиця 2.1 Типи ЗЗР, що переважають при обробці посівів пшениці, в залежності від виду у Центральній кліматичній зоні

	Фунгіциди	Інсектициди	Гербициди	Протруювачі
Імпортний, оригінальний	58,4%	54,7%	62,2%	60,3%
Генеричний – Китай	20,7%	18,8%	18,8%	13,2%
Генеричний – інший	11,3%	13,2%	9,4%	13,2%
Український	7,5%	9,4%	7,5%	7,5%
Не застосовується	1,8%	3,7%	1,8%	5,6%

У Центральній кліматичній зоні переважає імпортований (оригінальний) тип ЗЗР, по всім з чотирьох видів. Генеричні ЗЗР вироблені в Китаї займають другу позицію, а українські – на останньому місці.

Таблиця 2.2 Типи ЗЗР, що переважають при обробці посівів пшениці, в залежності від виду у Західній кліматичній зоні

	Фунгіциди	Інсектициди	Гербициди	Протруювачі
Імпортний, оригінальний	73,3%	73,3%	73,3%	46,6%
Генеричний – Китай	-	-	-	
Генеричний – інший	-	-	-	
Український	20%	20%	20%	6,6%
Не застосовується	6,6%	6,6%	6,6%	46,6%

У Західній кліматичній зоні так само переважають імпортовані оригінальні ЗЗР. Частка генеричних ЗЗР-ів менше 1%, тому вони вказані як «-».

Таблиця 2.3 Типи ЗЗР, що переважають при обробці посівів пшениці, в залежності від виду у Південно-східній кліматичній зоні

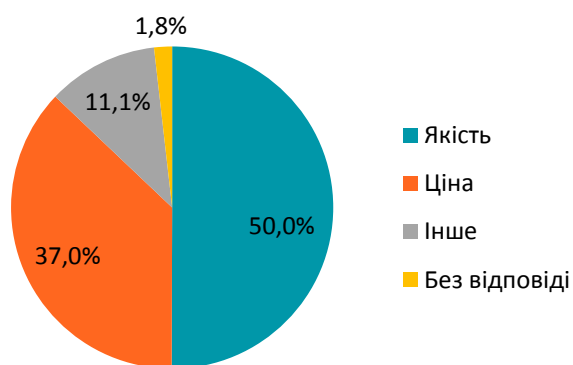
	Фунгіциди	Інсектициди	Гербициди	Протруювачі
Імпортний, оригінальний	68,9%	55,1%	62%	58,6%
Генеричний – Китай	10,3%	17,2%	10,3%	6,8%
Генеричний – інший	10,3%	13,7%	17,2%	10,3%
Український	10,3%	6,8%	3,4%	6,8%
Не застосовується	-	6,8%	6,8%	17,2%

У Південно-східній зоні спостерігається така ж сама ситуація, як і у Центрі.

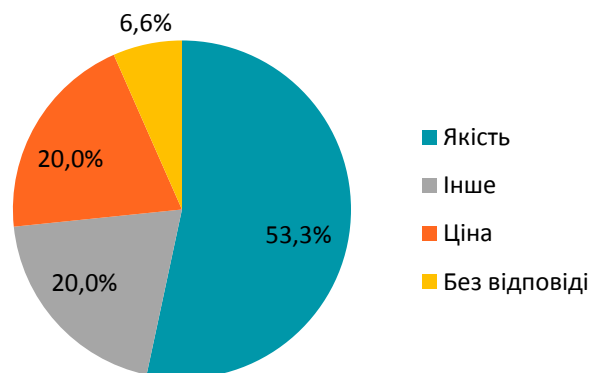
Наступне питання у блоці «ЗЗР», за аналогією до блоку запитань «Насіння», стосувалося **найважливішого фактору вибору типу ЗЗР**.

Діаграми (2.1 – 2.3) ілюструють **фактор вибору ЗЗР під посіви пшениці у різних кліматичних зонах**.

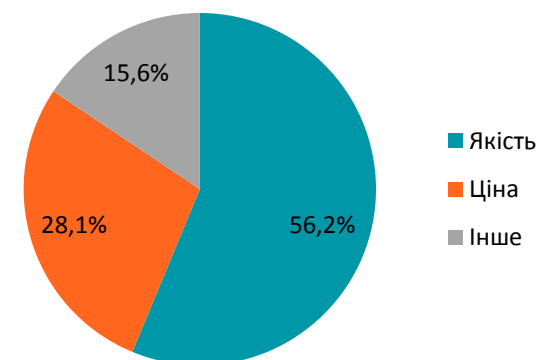
Центральна кліматична зона, %



Західна кліматична зона, %



Південно-східна кліматична зона, %

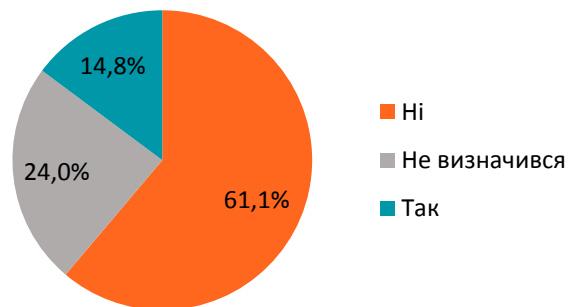


Як і у випадку з питанням факторів вибору насіння, респонденти з усіх трьох кліматичних зон України найчастіше обирали варіант відповіді «**Якість**». Під «Іншим» найчастіше малося на увазі «співвідношення» ціни й якості.

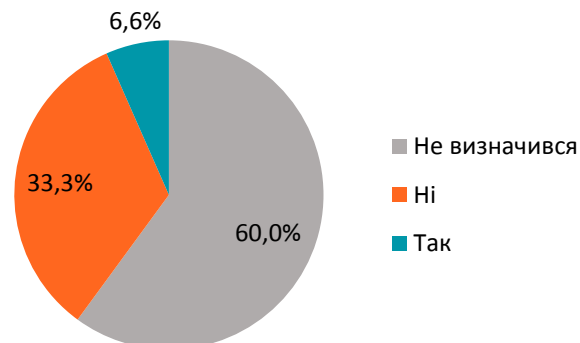
Останнє запитання у блоці “ЗЗР” стосувалося того, чи планують аграрні виробники інтенсифікувати використання засобів захисту рослин у 2018 році (збільшити середню кількість на 1 га).

Діаграми (2.4 – 2.6) ілюструють наміри щодо інтенсифікації використання ЗЗР за кліматичними зонами.

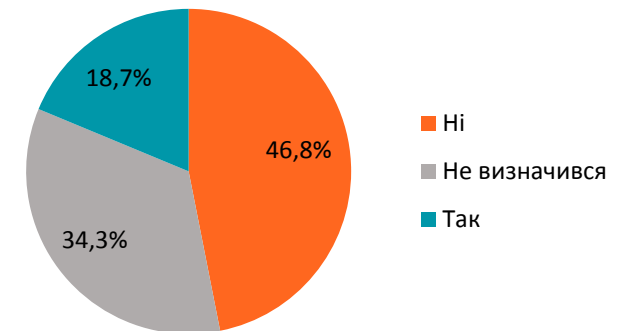
Центральна кліматична зона, %



Західна кліматична зона, %



Південно-східна кліматична зона, %



У центральних регіонах переважаюча більшість представників аграрних підприємств заявили, що **не планують** збільшувати використання засобів захисту рослин. У той час, значна частина відповіла, що ще не визначилась. У таких випадках респонденти частіше за все заявляли, що їхнє майбутнє рішення залежатиме перш за все від погодних умов.

Особливістю західних регіонів України є те, що більш ніж половина респондентів обрала варіант відповіді “Не визначився”. Ймовірно це пов’язано з тим, що у цій кліматичній зоні випадає найбільша середня кількість опадів на рік.

Серед респондентів з Південно-східних регіонів України найбільша частка тих, котрі заявили, що запланували інтенсифікацію використання ЗЗР в поточному сезоні (18,7%).

